

Тертичний Ярослав Володимирович
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
аспірант кафедри маркетингу,
Національний авіаційний університет
Науковий керівник: Командровська Вероніка Євгеніївна
доцент кафедри економіки та бізнес-технологій,
Національний авіаційний університет

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-364-7-42>

ЛОГІСТИЧНІ КЛАСТЕРИ: ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ

Логістика, як важливий елемент сучасного бізнесу, вимагає постійної оптимізації та ефективного управління для забезпечення конкурентоспроможності підприємств у глобальному ринковому середовищі. Одним із сучасних стратегічних підходів до вирішення цих завдань є формування логістичних кластерів.

На сьогоднішній день умови глобальної економіки визначають нові виклики для підприємств у сфері логістики та постачання. Зростання обсягів торгівлі, впровадження новітніх технологій, зміни у споживчому підході та постійні зміни в умовах бізнесу створюють необхідність у вдосконаленні логістичних систем.

Логістичні кластери виступають відповіддю на ці виклики, надаючи підприємствам можливість об'єднувати ресурси, ділитися інноваційними підходами та ефективно вирішувати завдання логістичного управління. Вони є інструментом для створення інтегрованих логістичних систем, які можуть пристосовуватися до змін в економічному, технологічному та екологічному середовищі.

Актуальність теми полягає в тому, що логістичні кластери дозволяють не лише оптимізувати внутрішні логістичні процеси підприємств, але й сприяють створенню ефективних логістичних інфраструктур на рівні регіону чи галузі. Це надає підприємствам

можливість зростання, підвищення стійкості до ризиків та участі в глобальних ланцюгах постачання.

У даному контексті, дослідження процесів формування та управління логістичними кластерами стає важливим напрямком для підприємств, науковців та урядових органів, оскільки воно визначає нові можливості для вирішення сучасних викликів у сфері логістики.

Логістичні кластери можуть приймати різні форми в залежності від галузевої специфіки, географічного розташування та мети їх створення. Нижче наведені деякі типові види логістичних кластерів [3]:

1. Промислові логістичні кластери: включають підприємства, які спеціалізуються в виробництві товарів та мають внутрішні логістичні системи для оптимізації виробництва та постачання сировини.

2. Транспортні та логістичні хаби: ці кластери складаються з транспортних інфраструктур, таких як порти, аеропорти, залізничні станції, які об'єднуються для ефективного переміщення товарів.

3. Торговельні логістичні кластери: група підприємств, що працюють у роздрібній торгівлі, може формувати кластер для оптимізації постачання, складських процесів та дистрибуції.

4. Інноваційні логістичні кластери: спрямовані на об'єднання технологічно орієнтованих підприємств для спільного використання та розвитку інновацій у сфері логістики.

5. Спеціалізовані логістичні кластери: кластери, орієнтовані на конкретні сегменти ринку, такі як медична логістика, харчова логістика, хімічна логістика тощо.

6. Міжнародні логістичні коридори: об'єднують регіони чи країни для поліпшення транскордонного руху товарів та послуг.

7. Зелені логістичні кластери: спрямовані на зменшення впливу логістичних процесів на навколишнє середовище та використання сталих технологій.

8. Об'єктно-орієнтовані логістичні кластери: сформовані навколо конкретного об'єкта, наприклад, порту, логістичного центру чи великого виробничого комплексу.

Ці види кластерів можуть комбінуватися або адаптуватися відповідно до конкретних умов та потреб учасників логістичного ринку.

Логістичні кластери визначаються рядом особливостей, що роблять їх унікальними та ефективними структурами для оптимізації логістичних процесів та підвищення конкурентоспроможності підприємств [5]:

1. Інтеграція Учасників: логістичні кластери характеризуються високим рівнем інтеграції між різними учасниками ланцюга постачання. Це може включати виробники, постачальників, перевізників, складські комплекси та інші логістичні служби.

2. Ефективність та економія масштабу: централізоване управління та об'єднання ресурсів дозволяють досягти ефективності використання ресурсів та економії масштабу. Кластери можуть оптимізувати витрати на логістику та забезпечити більш ефективну роботу ланцюга постачання.

3. Інновації та технологічний прогрес: об'єднання компаній у логістичному кластері сприяє обміну інноваційними ідеями та технологічними рішеннями. Це сприяє швидшому впровадженню новітніх технологій у сфері логістики.

4. Створення інтегрованих логістичних систем: логістичні кластери дозволяють створювати інтегровані системи, в яких різні логістичні служби та процеси пов'язані тісніше, що полегшує обмін інформацією та координацію.

5. Гнучкість та адаптабельність: кластери мають можливість бути гнучкими та адаптабельними до змін в ринкових умовах. Вони можуть ефективно реагувати на зміни в попиті, технологічні інновації або інші фактори.

6. Синергія та співпраця: учасники логістичного кластера можуть взаємодіяти та використовувати синергію для досягнення спільних цілей. Спільні зусилля можуть призводити до виникнення нових можливостей та покращення якості послуг.

7. Мережева структура: логістичні кластери мають мережеву структуру, де кожен учасник може бути взаємодіє з іншими. Це створює особливий клімат для обміну ідеями, ресурсами та досвідом.

8. Підтримка індустріальних кластерів: логістичні кластери часто взаємодіють з іншими індустріальними кластерами, такими як виробничі чи технологічні, створюючи цілісні економічні екосистеми.

Загальна мета логістичних кластерів – це створення інтегрованих, ефективних та конкурентоспроможних логістичних систем, які можуть ефективно відповідати викликам сучасного ринкового середовища [2].

Заходи, спрямовані на ефективне створення та управління логістичним кластером, націлені на досягнення ключових цілей, що визначають успіх стратегії кластеру. Ці цілі включають оптимізацію логістичних процесів, створення інтегрованої інфраструктури, забезпечення взаємодії та співпраці, розвиток інновацій та технологічного прогресу, забезпечення сталого розвитку, створення гнучких та адаптивних систем, підвищення конкурентоспроможності та сприяння інтеграції з міжнародними логістичними ініціативами. Ці мети орієнтовані на формування життєздатних та ефективних логістичних систем, здатних відповідати викликам сучасного ринку та забезпечувати сталість розвитку підприємств [4].

Для ефективного формування та управління логістичним кластером застосовуються різноманітні стратегії та заходи. Ключовими серед них є стратегічне планування, що визначає мети та кроки для досягнення успіху, взаємодія та співпраця різних учасників, інтеграція інфраструктури для оптимізації логістичних процесів, використання передових технологій, стимулювання інновацій, оптимізація ланцюга постачання та управління якістю. Звернення до екологічно стійких практик, формування гнучких систем та партнерства з владними органами також відіграють важливу роль у створенні життєздатного та конкурентоспроможного логістичного кластеру. Ці заходи спрямовані на забезпечення оптимальної координації та ефективності у всьому ланцюгу

постачання, сприяючи тим самим досягненню стратегічних цілей та забезпеченню сталого розвитку [1].

Висновки. Формування та управління логістичним кластером є важливим стратегічним завданням для підприємств у сучасному глобальному бізнес-середовищі. Заходи, спрямовані на ефективне створення та оптимальне функціонування кластеру, спрямовані на досягнення численних стратегічних мет.

Створення логістичного кластеру визначається бажанням оптимізувати логістичні процеси, підвищити ефективність управління ресурсами та забезпечити гнучкість у реагуванні на зміни в ринкових умовах. Метою є взаємодія різних гравців ланцюга постачання для досягнення спільних цілей та забезпечення взаємовигідної співпраці.

Оптимізація логістичних процесів, взаємодія та обмін ресурсами, сприяння інноваціям та технологічному прогресу, створення гнучких та адаптивних систем – це ключові аспекти, які лежать в основі заходів з управління логістичним кластером.

Успішне формування та управління кластером дозволяє підприємствам підвищити їхню конкурентоспроможність, забезпечити стабільність та стійкість у змінних умовах ринку. Крім того, інтеграція з міжнародними ініціативами розширює можливості для співпраці та розвитку.

Зрозуміння та впровадження цих стратегічних заходів стає визначальним фактором для підприємств, спрямованих на створення сучасних, інтегрованих та конкурентоспроможних логістичних систем.

Література:

1. Беженар Н.В., Усольцева П.С. Роль логістики в підвищенні ефективності діяльності 25 підприємств. *Молодий вчений*. 2017. № 2. С. 235–239. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2017_2_59
2. Кузьмін О. Кластери як чинник інноваційного розвитку підприємств і територіальних утворень. *Економіка України*. 2010. № 2. С. 14–23.
3. Куриляк Є., Куриляк М. Кластери як форма розміщення виробництва у локальній економіці. Регіональні перетворення у світовому та українському

вимірах : моногр. / за наук. ред. д.е.н., проф. А.І. Крисоватого та проф. Є.В. Савельєва. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. С. 257.

4. Ковальська Л.Л., Савка Б.Р. Формування та розвиток логістичної інфраструктури регіону. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/25832/1/74-410-416.pdf>

5. Крикавський Є В., Чернописька Н.В. Логістичні системи : підручник. Львів : Львівська політехніка, 2019. 288 с.